

Samkjøring av instrumenter

NKK-møtet 15. mars 2011

Bjørn J. Bolann
Laboratorium for klinisk biokjemi
Haukeland universitetssykehus

Utgangspunkt

- To instrumenter gjør samme analyse
- Gir de samme resultat?
- Undersøkes ved å parallellanalysere prøver
  - Forskjellen bør være ≈ 0 , men
  - analytisk variasjon gjør at det alltid blir litt forskjell
- Hvordan tolke forskjell mellom de parallelle resultatene?

Ulike problemstillinger

(1) Påvise systematisk forskjell mellom instrumentene ved normal funksjon

- Påvise nivåforskjell
- Mange paralleller $\rightarrow$ statistiske beregninger når fullført

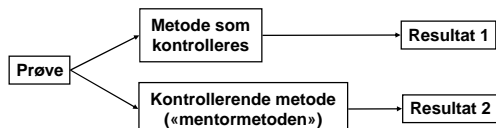
(2) Avdekke avvik fra normal funksjon

- Påvise et tilkommet avvik
- Løpende vurdering av få resultater $\rightarrow$ tolkning umiddelbart

Avdekke avvik fra normal funksjon ved parallellanalysing

- Man må først kjenne normal funksjon av metodene:
  - Systematisk forskjell mellom metodene = gjennomsnittsdifferanse (*bias*)
  - Variasjon i differansene (SD_{diff})
- Hvor stort (lite) avvik ønsker vi å avdekke?
- En realitetsorientering kan være nødvendig:
  - Hvor stort (lite) avvik er det mulig å avdekke?
  - Hvor stort må avviket være for å bli oppdaget med ... % sannsynlighet?

Hvordan gjør vi det?

Resultat 1 - resultat 2 = *diff*

Er *diff* større enn forventet ved normal funksjon?

Nøkkelparametere:
Forventet *diff* ved normal drift (= *bias*)
 SD_{diff}

Kjenne normal funksjon av metodene

Før resultat av parallellanalysing opp i tabell ..

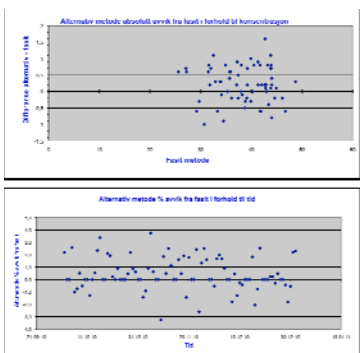
	For instrument		Differanse	
	ModularPPE	Modular PPF	abs. - bias	Diff %
02-10-00	32	32,7	0,7	2,2
05-10-00	27,1	27,8	0,7	2,6
06-10-00	25,7	25,4	-0,3	-1,0
07-10-00	30,9	30,6	-0,3	-0,8
08-10-00	30,2	30,4	0,2	0,5
09-10-00	30,1	30,9	0,8	2,5

O.S.V.

.. og beregn ..

Gjennomsnittsdifferanse (<i>bias</i>)	<i>B</i>
SD for differansene	SD_{diff}
Spredning av differansene	$B \pm SD_{diff}$

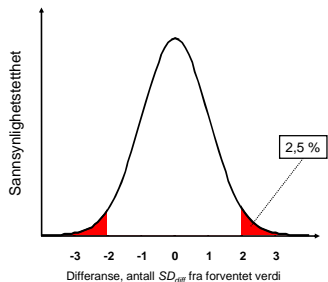
Tegn differanseplot ..

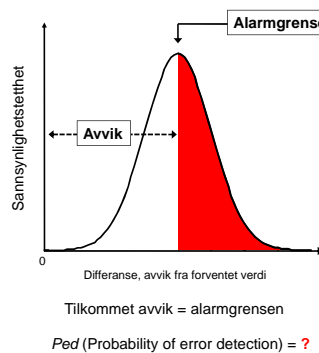
Påvise avvik fra normal funksjon

- Hvor stort (lite) avvik er det mulig å avdekke?
  - Hvor stort må avviket være for å bli oppdaget med ... % sannsynlighet?

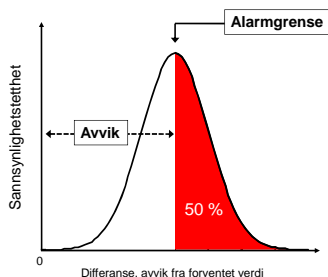
Metodesamkjøring :
Differanser ved normal drift

Sannsynlighet for å påvise avvik: Eksempel

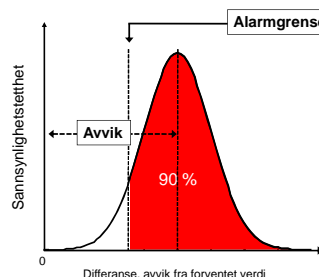

Sannsynlighet for å påvise avvik

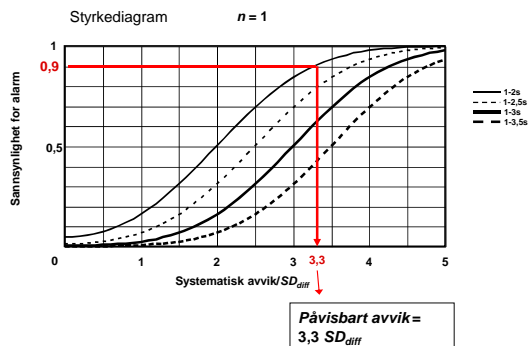
Det er 50 % sannsynlighet for å oppdage et avvik på størrelse med alarmgrensen

Sannsynlighet for å påvise avvik

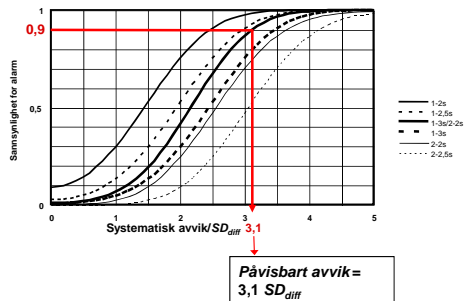

For å oppdage et avvik med > 50 % sannsynlighet må alarmgrensen være < avviket

Sannsynlighet for å oppdage avvik øker med avvikets størrelse

Styrkediagram, $n = 2$

Hvor stort avvik er det mulig å avdekke?

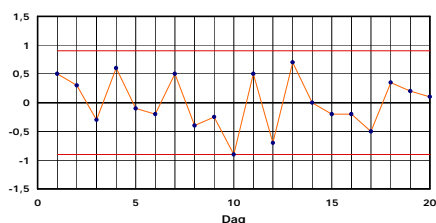
- Ved bruk av Westgard kontrollregler
  - Alarmgrenser $2-3 SD_{diff}$
  - 1-2 parallellanalyser:
    - Avvik på $3-3,5 SD_{diff}$ avdekkes med 90 % sannsynlighet
    - Avvik på $2-2,5 SD_{diff}$ avdekkes med 50 % sannsynlighet
  - 3-4 parallellanalyser:
    - Avvik på $2,5-3 SD_{diff}$ avdekkes med 90 % sannsynlighet
    - Avvik på $1,5-2 SD_{diff}$ avdekkes med 50 % sannsynlighet

Løpende samkjøring av instrumenter:
Hvordan avdekke avvik fra normal funksjon

- Forslag til fremgangsmåte
  - Beregn stabil syst. forskjell (bias, B) mellom metodene
  - Beregn SD_{diff}
  - Velg kontrollregel for differansene
    - F.eks Westgardregel 1_{2s} ($n=1$) eller $1_{3s}2_{2s}$ ($n=2$)
    - Kontrollregler bygger her på SD_{diff}
  - Beregn påvisbart avvik
  - Beregn forventet antall falske feilmeldinger
  - Utfør parallellanalysering
  - Legg resultatene inn i et differanseplot med alarmgrenser

Eksempel 1

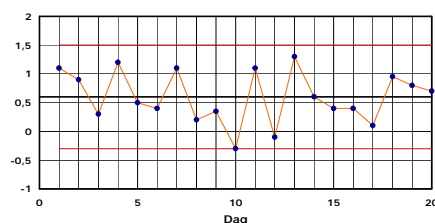
Differanseplot
Stabil syst. forskjell (bias) = 0

Forventet differanse = 0
Alarmgrenser = $0 \pm 2 SD_{diff}$

Eksempel 2

Differanseplot
Stabil syst. forskjell (bias) = 0,6

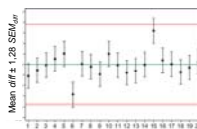
Forventet differanse = 0,6
Alarmgrenser = $0,6 \pm 2 SD_{diff}$

Hvis man synes at påvisbart avvik er for stort

- Synes du at påvisbart avvik på 2,5-3,5 SD_{diff} er litt mye?
- Forbedringspotensiale:
  - Lavere $SD_{analytisk}$ → Lavere SD_{diff}
  - Flere kontroller, strengere kontrollregel
  - Alternativ prosedyre: Bruk av konfidensintervall for gjennomsnitt av flere målinger

Bruk av konfidensintervall for gjennomsnitt av flere målinger

- Velg antall målinger (n) som skal inngå i hver vurdering
- Beregn *standard error of the mean* $SEM_{diff} = \frac{SD_{diff}}{\sqrt{n}}$
- Utfør n parallellmålinger, beregn middelerdi av differansene
- Beregn konfidensintervall = middelerdi av differansene $\pm z \cdot SEM_{diff}$
  - $z = 1,28$ gir ensidig 90 % intervall, dvs. $P_{ed} = 90\%$
- Hvis konfidensintervallet overskrider tillatt avvik → **ALARM**

Scand J Clin Lab Invest 2010;70:410

Bruk av konfidensintervall for gjennomsnitt av flere målinger

- Påvisbart avvik
(med 90 % sikkerhet, <1 % falske feilmeldinger):
- 2 paralleller: 2,8 SD_{diff}
- 4 paralleller: 2,0 SD_{diff}
- 10 paralleller: 1,3 SD_{diff}

Bruk av konfidensintervall for gjennomsnitt av flere målinger: Oppskrift

- **På forhånd bestemmes**
  - Stabil syst. forskjell (bias)
  - Tillatt avvik utover dette
  - Forventet SD_{diff}
  - Antall differanser (n) som skal inngå i hver vurdering
  - SEM_{diff}
  - Ønsket % feiloppdagelse (p)
  - Ensidig p % konfidensintervall for gjennomsnitt av n differanser
  - Akseptabel andel falske feilmeldinger
- **Alt ovenfor blir konstante størrer**
- **I hver vurdering beregnes**
  - Gjennomsnitt av de n differansene,
  - om dette gjennomsnittet $\pm$ konfidensintervallet går utenfor tillatt avvik

Konklusjon

- Samkjøring av instrumenter
  - Stabil syst. forskjell (*bias*) mellom metodene må bestemmes
  - Til løpende mellom-instrument kontroll brukes
    - vanlige Westgard kontrollregler med
      - SD_{diff} som grunnlag for alarmgrenser
      - B som målverdi
  - Alternativ metode:
    - Konfidensintervall for gjennomsnitt av flere differanser sammenlignes direkte med tillatt avvik